

LOODUSE —

PÄRNAKU/HEINAKUU (JUUNI/JUULI) 3/2014

SOBER

Kasulik
kaaslane
kiilassilm —
tuttav
tubasest
talvest,
suvel
aias abiks

**KUNSTMEDUUSID MERES -
ÕHUPALLIDE SAASTE**

**ROHELISTE
RATTARETKE 2014
PILDID**

**KODUMEREL KASVAB
NAFTATRANSIIT**

3.50 €

ISSN 1736-4531
ISSN 2228-4524

9 771736 453002

Toimetus:

Peatoimetaja
Helen Arusoo
tel 610 4107
helen@loodusesober.ee

Toimetaja
Mats Kangur
mats@loodusesober.ee

Toimetaja
Ulvar Käärt
ulvar@loodusesober.ee

Toimetaja
Juhani Püttsepp
juhani@emu.ee

Keeletoimetaja
Signe Siim
signe@loodusajakiri.ee

Toimetaja
Toomas Juriado
tel 742 1186
toomas.juriado@el.loodus.ee

Reklaam
Elo Algma
tel 610 4106
reklaam@loodusajakiri.ee

Tellimine
tel 610 4105
loodusajakiri@loodusajakiri.ee

Väljaandja
Endla 3, 10122 Tallinn
www.loodusajakiri.ee

MTÜ Loodusajakiri juhatuse esimees
Tiina Talvi
tiina@loodusajakiri.ee

Kujundus
Jaanus Koov

Trükk **AS Kroonpress**

Ajakiri ilmub Keskkonnainvesteeringute
Keskuse toetusel. 6 numbrit aastas.

Kohv kiilassilmaga

Kiilassilma tahaks kõigile tutvustada kui sõpra, kelletaolisega olete alati soovitud kohtuda, aga pole aimugi olnud tema olemasolust. Kiilassilm on jäänud lepatriinu varju, ehkki ta on sama uudishimulik näpuleronija ja kasulik aiapidajale - aga tal pole lihtsalt nii erksat kleiti kui lepatriinul. Aga temaga suhelda on sama mõnus, mõnusamgi veel.

Olime suve hakul esimest nädalavahetust maal, lugesin reede hilisõhtul rahulikult raamatut, kui mu lambi ümber hakkas lendlema kiilassilm, imeilus roheline haldjatiib. Meelitasin ta näpu peale: ta tuli! Olin väga õnnelik. Kõndis seal näpuotsal väarikalt mitu aega ringi ja lasi end lähedalt silmitseda. Olin vaimustuses.

Kui palju on neid putukaid, kes lasevad end kenasti näpu peal uurida ilma kartuse või agressiivsusetta? Sipelgad, herilased, kõrvahargid, kärbsed, liblikad - kõik lasevad toas inimese eest jalga. On tükk tegemist, et mõnd ööliblikat toast välja aidata. Kiilassilm aga keerutab end rahulikult su näpul või põlve peal nii ja naapidi, ronib edasi-tagasi. Idamaise mustriga läbipaistvad tiivad kenasti koos, taldriksilmad nagu läikivad nõõpnõelapead peegeldamas toa värve. Vaatab sind. Huviga, mulle tundub.

Kiilassilma valmik sinult midagi ei vaja. Ainult tuba talvitumiseks.

Mina sain ta kunagi „kingituseks” Urmas Tarteselt, kaaneloo autorilt, kelle fotod kiilassilmast ilmusid ajakirjas makrofotodena (tollal veel uudne tase ajakirjades). Pärast seda hakkasin teda märkama, kõigepealt toas, siis aias. Sain teada sedagi, et tema vastsed on sama kasulikud aiapidajale kui lepatriinud - söövad lehetäisid. See ka veel: putukas on ilus, sõbralik ja kasulik. Maksimumpunktid!

Temaga koos võib hommikukohvi juua. Nagu kaaneloo kunstnik Leo tuvastas hommikul kööki minnes: kiilassilm istub ja vaatab, sina rüüpad kohvi. Koos vaatate aeda.

HELEN ARUSOO

Kuude nimed Loodusesõbras

Jaanuar Südakuu	Juuli Heinakuu
Veebruar Radokuu	August Põimukuu
Märts Urbekuu	September Sügiskuu
Aprill Mahlakuu	Oktoober Porikuu
Mai Lehekuu	November Kooljakuu
Juuni Pärnakuu	Detsember Jõulukuu

LOODUSFOTO

Lähenev vaikne pladin sunnib hämaras öövalguses silmi pingutama ja otsima heliallikat.

Päevakuumus on vahetunud jahedama ööõhuga ja hämarus lubab nüüd nõrgematelgi julgelt välja tulla, et madalas rannavees teha veel üks toitumisretk, seda muidugi vanema valvsa pilgu all. Udusulis ristpardipojad ei kiirusta, ohtu ei ole, rahulikult liikudes ei jää märkamata ükski söödav nokatäis.

Lühikeseks jäävas suveöös on värve, silm näeb kõike, haarab pooltoone - mahedaid, pastelseid, külmemaide. Ka rütm on rahulik, vastupidiselt päevasele läbisegi sädistamisele eristuvad nüüd kaugem sokuhaugatus, metskurvitsa ülend, rukkirääk.

Enne päikesetõusu jaheneb veelgi, kuid kuma koidutaevas kuulutab kindlalt uue päeva algust.

TIIT SERMANN

autoriõigus MTÜ Loodusajakiri

Leo Lähti joonistus

- 2** Loodusfoto.
Tiit Sermann
- 5** Pärnakuu ja heinakuu looduses. Arne Ader
- 8** Sõnumeid meilt ja mujalt
- 14** Aasta loom.
Kohtumised viigriga
- 15** Unistades.
Silvia Lotman
- 16** Naftatransiit numbrites. Ulvar Käärt
- 24** Kuidas minust sai loodusuurija? Ivar Puura juttu vahendab Juhani Püttsepp.
- 28** Kiilassilma veetus. Toa ja aiamaa ühte kenamat asukat tutvutab Urmas Tartes.
- 32** Kasulikud kaaslased aiamaal. Urmas Tartes
- 36** Pildi sünd.
Merily Salura
- 38** Järv leegib eha paistel. Anna Haava luuletuse sünnipaigas käisid Juhani Püttsepp ja Merilin Mühlberg.
- 40** Matkarada. Jalase looduskaitseala. Ulvar Käärt
- 42** Loodusesõber võtab asja käsile. Kuhu maanduvad taevasse lastud õhupallid? Gunnel Koba
- 44** Uitaja mõtisklused. Yhely Hälvin
- 48** Kuidas elad, Märjamaa 2014? Roheliste rattaretke ülevaade. Helen Arusoo
- 52** Reisikiri. Läti pühad kivid. Helen Arusoo
- 56** Loodus kodus. Villakhiirel külas. Helen Rohtmets
- 58** Raamaturott. Toimetab Juhani Püttsepp
- 60** Köögifüüsika. Nuputa! Aare Baumer õpetab rattakunsti tegema.
- 62** Aja lugu
- 64** Vaata imet!